

בא ראה, אותו נהר ששופע ויוצא מעדן, לא פוסקים מימיו לעולמים, והוא משלים לעניים, ולכן עומדים כמה חילות וכמה מחנות ונזונים מכאן. ועל זה גז, זה מוציא ונותן, וזה לוקט ולוקח, ונזונים הבית וכל אנשי הבית.

אמר רבי יצחק, אלמלא שהיה גז מבני השפחות, השעה עמדה לו להשלים יותר מהכל. זהו שכתוב (בראשית ל) בא גז, קרי, וכתוב בגד חסר אל"ף, שהרי השעה עומדת בשלמות, והסתלקה ממנו. זהו שכתוב (איוב ו) אחי בגדו כמו נחל, משום שאתו נהר ששופע הסתלק באותה שעה, וכתוב בגד חסר אל"ף, ולכן לא זכה בארץ הקדושה והסתלק ממנה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן שהיה כזה? פכתוב פחו פמים אל תותר, שהסתלקו המים ולא שפעו, והרי נתבאר כמה פגם, ושניהם לא זכו בארץ הקדושה, וחילות ומחנות להנחיל לישראל את הארץ. בא ראה, מה שנפגם בגז, השתלם באשר. זהו שכתוב מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. עכשו השלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא נשמוטו במערת לוד, שנכנסו מפני הקף השמש, שהיו הולכים בדרך. אמר רבי אבא, נסובב את המערה הזו בדברי תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, שימני פחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת זה. בפסוק זה התעוררנו, אבל לילה אחד היה, כשהייתי עומד לפני אבא ושמעתי ממנו דבר, שאין שלמות

תא חזי, ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, לא פסקין מימיו לעלמין, והוא אשלים למספני, ועל דא קיימי כמה חילין וכמה משיריין, ואתגזו מהכא. ועל דא גז, דא אפיק ויהיב, ודא לקיט ונקיט, ואתגזן ביתא וכל אנשי ביתא.

אמר רבי יצחק, אלמלא דהוי גז מבני שפחות, שעתא קיימא ליה לאשלתא יתיר מפלא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל) בא גז קרי, וכתיב בגד חסר אל"ף, דהא שעתא קיימא בשלימו, ואסתלק מניה. הדא הוא דכתיב, (איוב ו) אחי בגדו כמו נחל, בגין דההוא נהר דנגיד, אסתלק פההיא שעתא, וכתיב בגד חסר אל"ף, ועל דא, לא זכה בארעא קדישא ואסתלק מינה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן דהיה כהאי גוונא, פדכתיב, פחו פמים אל תותר דאסתלקו מיין ולא נגידו, והא אתמר כמה אפגים. ותרוייהו לא זכו בארעא קדישא, וחילין ומשיריין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא. תא חזי, מה דאתפגים בגז, אשתלים באשר, הדא הוא דכתיב, מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. השתא אשלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא אשתמיטו במערתא דלוד, דעאלו קמי תקפא דשמשא, דהו אולי בארעא. אמר רבי אבא נסחר האי מערתא במלי דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (שיר השירים ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת זה, האי קרא אתערנא ביה.

אבל ליליא חד הוה פד הוינא קאים קמי אבא, ושמענא מניה מלה, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקודשא בריה הוא, אלא

וְרָצוֹן וּתְשׁוּקַת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא אֲלֵא בְנִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים נְבִיעַת
הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים כְּנֶגֶד
הַעֲלִיּוֹנִים, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁלֵמוֹת
הַרְצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה בְּדַבְּקוֹת אַחַת
לְעֲשׂוֹת פְּרוֹת.

בֵּא רְאֵה, אַחַר שֶׁנִּדְבַּקוּ זֶה בְּזֶה
וְהִיא קִבְּלָה רְצוֹן, הִיא אוֹמְרַת,
שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לֶבֶךָ. לְמָה
כַחוֹתֶם? אֲלֵא דָרְכוּ שֵׁל חוֹתֶם,
כִּינּוֹן שֶׁנִּדְבַּק בְּמָקוֹם אֶחָד, אֵף עַל
גַּב שֶׁזוּ מִמֶּנּוּ, הָרִי נִשְׁאַר רֶשֶׁם
בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְלֹא זוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּל
הָרֶשֶׁם וְכָל הַדְּמוּת שֶׁלוֹ נִשְׁאַר
בּוֹ. כִּף אִמְרָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, הָרִי
נִדְבַקְתִּי בְּךָ, אֵף עַל גַּב שִׁזְנוֹתִי
מִמֶּךָ וְהִלְכְתִּי לְגִלּוֹת, שִׁמְנֵי
כַחוֹתֶם עַל לֶבֶךָ, כְּדֵי שִׁישְׁאָר כָּל
דְּמוּתֵי בְּךָ כַחוֹתֶם הַזֶּה שִׁישְׁאָר
כָּל דְּמוּתוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּדְבַּק
בּוֹ.

כִּי עֲזָה כְּמוֹת אֲהַבָּה, חֲזָקָה הִיא,
כְּפִרְדַּת הַרוּחַ מִהַגּוֹף. שֶׁשִּׁנְיָנוּ,
בְּשַׁעֲהַ שְׁאָדָם מִגִּיעַ לְהִסְתַּלַּק מִן
הָעוֹלָם וְרוֹאֵה מַה שְׂרוּאָה, הַרוּחַ
הוֹלֶכֶת בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף וְהַגְּלִים
עוֹלִים, כְּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בֵּינָם בְּלִי
מְשׁוּטִים, עוֹלָה וְיוֹרֵד וְלֹא מוֹעִיל
לוֹ. בָּא וּנְפָרֵד מִכָּל אֵיבְרֵי הַגּוֹף,
וְאִין [לְהַם] קָשִׁי כְּמוֹ הַיּוֹם
שֶׁנִּפְרַדְתָּ הַרוּחַ מִהַגּוֹף. כִּף חֲזָק
הָאֲהַבָּה שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא כְּחֲזָק הַמּוֹת
בְּשַׁעֲהַ שְׂרוּעָה הַרוּחַ לְהַפְרֵד
מִהַגּוֹף.

קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְאָה, כָּל מִי
שֶׁאוֹהֵב וְלֹא קוֹשֵׁר עִמּוֹ קִנְאָה,
אֵין אֲהַבְתּוֹ אֲהַבָּה. כִּינּוֹן שֶׁקִּנְאָה,
הָרִי הָאֲהַבָּה הַשְׁלֵמָה. מִכָּאֵן
לְמַדְנֵנו שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ
כְּדֵי שִׁתְּקַשֵּׁר עִמָּה אֲהַבָּה
שְׁלֵמָה, שֶׁהָרִי מִתּוֹךְ כִּף לֹא יִתֵּן
עֵינוּ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. מַה זֶה קָשָׁה

בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקֵינָא. דְּאֵינוֹן מִתְעַרְרֵי נְבִיעוֹ
דְּמֵיא תַּתְּאֵי, לְקַבְּלֵי עֲלָאֵי. וּבַהֲהִיא שְׁעַתָּא
שְׁלִימוֹ דְּרַעוּתָא וְכַסּוּפָא בְּדַבְּקוֹ חֲדָא
לְמַעַבַּד פִּירִין.

תָּא חֲזִי, בְּתַר דְּאִתְדַבְּקוּ דָּא בְּדָא, וְהִיא
קִבְּלִית רַעוּתָא, הִיא אָמְרַת שִׁמְנֵי
כַחוֹתֶם עַל לֶבֶךָ, אִמְאֵי כַחוֹתֶם. אֲלֵא אֲרַחֲיָה
דַּחוֹתֶם, כִּינּוֹן דְּאִתְדַבְּק בְּאַתְרַּחְדָּא, אֵף עַל גַּב
דְּאִתְעַדֵי מִינְיָה, הָא אִשְׁתְּאַר רֶשִׁימוֹ בְּהִיא
אַתְרַּחְדָּא, וְלֹא אֲעַדֵי מִינְיָה. דְּכָל רֶשִׁימוֹ, וְכָל
דְּיוֹקְנָא דִּילֵיהּ, בִּיהּ אִשְׁתְּאַר. כִּף אִמְרָה כְּנִסַּת
יִשְׂרָאֵל, הִיא אִתְדַבְּקָא בְּךָ, אֵף עַל גַּב
דְּאִתְעַדֵי מִינְיָה וְאִזִּיל (דף רמח ע"א) בְּגִלּוֹתָא.
שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לֶבֶךָ, בְּגִין דְּיִשְׁתְּאַר כָּל
דְּיוֹקְנֵי בְּךָ, כִּהֲאֵי חוֹתֶם דְּיִשְׁתְּאַר כָּל דְּיוֹקְנֵיהּ,
בְּהִיא אִתְרַבְּק בִּיהּ.

כִּי עֲזָה כְּמוֹת אֲהַבָּה, תְּקִיפָא הִיא, כְּפִרְיִשׁוֹ
דְּרוּחָא מִן גּוּפָא. דְּתַנְיִנּוֹן, בְּשַׁעֲהַ דְּבַר
נֶשׁ מְטִי לְאִסְתַּלְקָא מִן עֲלֵמָא וְחָמִי מַה
דְּחָמִי, רוּחָא אֲזֵלָא בְּכָל שִׁיפֵי דְּגוּפָא וְסָלִיק
גְּלַגְלוּי, כְּמֵאן דְּאִזִּיל בִּינְמָא בְּלֹא שִׁיטִין,
סָלִיק וְנַחֲתִית וְלֹא מַהֲנִיָּיא לֵיהּ, אֲתָא
וְאִישְׁתְּאִיל מִכָּל שִׁיפֵי גּוּפָא, וְלִית (לְהוֹן)
תְּקִיפּוֹ כִיּוּמָא דְּפִרְיִשׁ רוּחָא מִן גּוּפָא. כִּף
תְּקִיפּוֹ דְּרַחֲמֵימוֹ דְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, כְּתְּקִיפּוֹ דְּמוֹתָא, בְּשַׁעֲהַ דְּבַעֵי
רוּחָא לְאִתְפְּרָשָׁא מִן גּוּפָא.

קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְאָה, כָּל מֵאן דְּרַחֲמִים, וְלֹא
קָשִׁיר עִמָּיהּ קִנְאָה, לְאוֹ רַחֲמֵימוֹתֵיהּ
רַחֲמֵימוֹתָא. כִּינּוֹן דְּקִנְיָה, הִיא רַחֲמֵימוֹתָא
אִשְׁתְּלִים. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא דְּבַעֵי בַר נֶשׁ
לְקִנְאָה לְאִנְתֵּיתֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְקַשֵּׁר עִמָּה
רַחֲמֵימוֹתָא שְׁלִים, דְּהֵא מַגּוּ כִּף לֹא יְהִיב עֵינוּי